

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

49509

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Akın Gürlek** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Afyonkarahisar 1 No'lu T Tipi Kapalı Hapishanesinde bulunan hasta mahpus İzzethan Aykut, kalp yetmezliği, karaciğer yetmezliği, kronik astım, kronik akciğer rahatsızlığı, vertigo ve uzun süredir devam eden cilt hastalığı başta olmak üzere çok sayıda ciddi ve kronik sağlık sorunuyla yaşamını sürdürmektedir. Çocukluğundan beri astım hastası olduğu, akciğer tedavisine ihtiyaç duyduğu ve vitiligo nedeniyle üniversite hastanesinde tedavi görmesi gerektiği de önceki kayıtlarda yer almaktadır.

Hasta mahpusun sağlık sorunları yalnızca mevcut hastalıklarla sınırlı değildir. 2015 yılında implant tedavisi için ödeme yapmasına rağmen hapishaneler arasındaki sevkler nedeniyle dış tedavisinin tamamlanmadığı, 2024 yılında ise şiddetli diş ağrısı nedeniyle gerekli hastane sevkinin gerçekleştirilmediği belirtilmektedir. Bu durum, sağlık hizmetlerine erişimin sürekliliği ve tedavilerin fiilen tamamlanması bakımından ciddi hak ihlali iddialarını ortaya çıkarmaktadır.

Anayasa'nın 17. maddesi yaşam hakkını ve insan onurunu korumakta, hiç kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan muameleye tabi tutulamayacağını güvence altına almaktadır. Anayasa Mahkemesi de ağır hasta mahpuslar bakımından devletin, kişinin sağlık ve rahatlığını korumak ve gerekli tedaviyi sağlamak yönünde pozitif yükümlülüğü bulunduğunu açıkça kabul etmektedir.

5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi ise hastalık nedeniyle infazın geri bırakılmasına imkân tanımaktadır. Bu düzenleme karşısında, sağlık durumu hapishanede tutulmasıyla bağdaşmayan bir hasta mahpusun yalnızca infaz süresinin devamı veya "iyi hâl" değerlendirmesi gerekçe gösterilerek sağlık hakkının ikinci plana itilmesi kabul edilemez. İyi hâl değerlendirmesi ile hastalık nedeniyle infazın ertelenmesi birbirinden ayrı hukuki meselelerdir. Birinin varlığı diğ erinin incelenmesini ortadan kaldırmaz.

İzzethan Aykut'un tahliyesinin 16 Eylül tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu tarafından "iyi hâlli olmadığı" gerekçesiyle üç ay ertelenmesi, ağır ve kronik hastalıkları bakımından ayrıca değerlendirilmelidir. Sağlık durumu bu denli ciddi olan bir hasta mahpusun tahliyesinin ertelenmesi, üç aylık sürenin tıbbi riskleri dikkate alınmadan uygulanması ve infazın fiilen "yakılması" sonucunu doğuran uygulamalar, yaşam hakkı, sağlık hakkı, insan onuru ve infaz hukukunun temel ilkeleri bakımından kabul edilemez sonuçlar doğurabilecek niteliktedir.

Devletin yükümlülüğü yalnızca hasta mahpusu hastaneye sevk etmek değil; gerekli tedavinin zamanında, kesintisiz ve etkili biçimde gerçekleştirilmesini sağlamaktır. AYM içtihadında da yaşam hakkı kapsamında devletin, yaşamı tehlikeye girebilecek kişileri koruyacak yeterli hukuki ve idari tedbirleri almakla yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Bu nedenle İzzethan Aykut'un sağlık durumu bütüncül ve bağımsız biçimde yeniden değerlendirilerek, 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi kapsamında infazının ertelenmesi koşulları derhal incelenmeli; sağlık durumunun hapishanede tutulmasıyla bağdaşmadığının tespiti halinde infazı ertelenerek derhal tahliye edilmelidir. Tedaviye erişimini engelleyen tüm idari ve fiili uygulamalar da ayrıca incelenmeli; geçmişte gerçekleştiği belirtilen sevk ve tedavi sorunları hakkında etkili bir idari inceleme yürütülmelidir.

Hasta mahpus İzzethan Aykut'un yaşam hakkı, sağlık hakkı ve insan onuru, infazın devamından daha sonra değerlendirilebilecek haklar değildir.

Bu bağlamda;

1. Hasta mahpus İzzethan Aykut'un kalp yetmezliği, karaciğer yetmezliği, kronik astım ve kronik akciğer rahatsızlığı gibi birden fazla ciddi ve süreklilik gösteren hastalığı bulunduğu belirtilmesine rağmen, 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesi kapsamında infazın ertelenmesi yönünden bugüne kadar hangi sağlık kurullarından rapor alınmış, bu raporların tarihleri ve sonuçları ne olmuştur; mevcut sağlık tablosunun hapishanede tutulması bakımından "hayati tehlike" oluşturup oluşturmadığı hangi uzmanlık ölçütleriyle değerlendirilmiştir?
2. İzzethan Aykut'un sağlık durumunda hastalıkların birlikte oluşturduğu toplam riskin değerlendirilmesi amacıyla kardiyoloji, göğüs hastalıkları, gastroenteroloji ve diğer ilgili uzmanlık dallarını içeren bağımsız ve multidisipliner bir sağlık kurulu değerlendirmesi neden yapılmamıştır veya yapılmışsa bunun sonucunda hangi tıbbi gerekçelere ulaşılmıştır?
3. Hasta mahpus İzzethan Aykut'un 2015 yılında implant tedavisi için ödeme yaptığı, ancak hapishaneler arasındaki sevkler sonrasında dış tedavisinin tamamlanamadığı yönündeki iddialara ilişkin olarak Adalet Bakanlığının elinde hangi sevk, muayene, tedavi ve başvuru kayıtları bulunmaktadır; tedavinin neden tamamlanamadığı konusunda herhangi bir idari inceleme yapılmış mıdır?
4. İzzethan Aykut'un 2024 yılında şiddetli diş ağrısı nedeniyle hastaneye sevk edilmesi gerektiği halde ağız içi arama uygulamasını kabul etmediği gerekçesiyle hastane sevkinin gerçekleştirilemediği iddiası doğru mudur; doğru ise, tıbbi açıdan gerekli olduğu belirtilen bir hastane sevkinin güvenlik uygulaması nedeniyle gerçekleştirilememesi hangi mevzuat hükmüne dayandırılmış ve bu kararın sağlık hakkı üzerindeki etkisi kim tarafından değerlendirilmiştir?
5. 16 Eylül tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu tarafından hasta mahpus İzzethan Aykut'un tahliyesinin üç ay ertelendiği belirtilmektedir. Bu kararın tam gerekçesi nedir; "iyi hâlli olmadığı" sonucuna ulaşılırken hangi somut olaylar, disiplin kayıtları, raporlar ve değerlendirme ölçütleri esas alınmış; sağlık durumunun ağırlaşması ihtimali kurul tarafından ayrıca değerlendirilmiş midir?

6. İdare ve Gözlem Kurulunun “iyi hâl” değerlendirmesi ile 5275 sayılı Kanun'un 16. maddesinde düzenlenen hastalık nedeniyle infazın ertelenmesi mekanizmasının birbirinden hukuken farklı olduğu dikkate alındığında, İzzethan Aykut hakkında verilen üç aylık erteleme kararının sağlık nedeniyle infazın ertelenmesi başvurusunu veya bu konudaki re'sen inceleme yükümlülüğünü hangi hukuki gerekçeyle etkilediği açıklanacak mıdır?
7. Adalet Bakanlığı, kendi açıklamalarında hastalık nedeniyle infazın ertelenmesi işlemlerinin hükümlünün talebi üzerine veya hapisane idaresince re'sen başlatılabileceğini belirtmektedir. İzzethan Aykut bakımından hapisane idaresi tarafından re'sen böyle bir süreç başlatılmış mıdır; başlatılmadıysa, birden fazla ağır ve kronik hastalığı bulunan hasta mahpus bakımından re'sen değerlendirme yapılmamasının gerekçesi nedir?
8. İzzethan Aykut'un kalp, karaciğer ve kronik solunum sistemi hastalıkları bakımından üç aylık ek infaz süresinin oluşturabileceği tıbbi risk hakkında uzman hekimlerden yazılı bir değerlendirme alınmış mıdır; alınmışsa bu değerlendirmede “üç ay daha hapisanede tutulmasının” hastalıkların ilerlemesi, yeni bir sağlık krizi veya yaşam hakkı bakımından oluşturabileceği risk nasıl değerlendirilmiştir?
9. Hasta mahpusun geçmişten bugüne tüm sağlık başvuruları, hastane sevkleri, reddedilen veya gerçekleştirilemeyen sevkler, sağlık kurulu raporları, uzman hekim görüşleri ve tedavi süreçleri Bakanlık tarafından bütünsel olarak incelenmiş midir; incelenmemişse, sağlık hizmetlerine erişimde süreklilik gösteren bir sorun bulunup bulunmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız bir inceleme başlatılması düşünülmekte midir?
10. Adalet Bakanlığı, Anayasa'nın yaşam hakkı ve insan onurunu koruyan 17. maddesi, sağlık hakkını düzenleyen 56. maddesi ve 5275 sayılı Kanun'un hastalık nedeniyle infazın ertelenmesine ilişkin 16. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, hasta mahpus İzzethan Aykut'un hapisanede tutulmasının sağlık durumu ile bağdaşmadığının tespit edilmesi halinde infazının ertelenerek derhal tahliye edilmesi için hangi somut ve acil adımları atacaktır; bu konuda bağımsız sağlık değerlendirmesi ve Adli Tıp Kurumu sürecinin derhal başlatılması sağlanacak mıdır?